

DIGINNO-Proto
e-CMR cross-border indexing prototype

E-CMR – ELEKTRONISKAS KRAVAS PAVADZĪMES IZSTRĀDE UN IEVIEŠANA

Andris Melnūdris, LIKTA

05.11.2020.

CRM = svarīgs pierādījums

- Preču transportēšanas fakta pierādīšanai
- PVN 0% likmes piemērošanai -
  - preču piegādei ES
  - preču eksportam
  - preču importam
  - tranzīta pārvadājumiem

Par e-CMR

- 2008. gada 20. februārī **pieņemts CMR konvencijas papildu protokols par elektronisko pavadzīmi**
- Šis protokols stājās spēkā 2011. gada 5. jūnijā
- Šobrīd tam ir pievienojušās jau **45 valstis**
- Latvija pievienojusies protokolam 2009. gadā

Galvenie noteikumi

No e-CMR līguma viedokļa:

- e-CMR protokols ir spēkā tikai starp valstīm, kuras ir parakstījušas **savstarpēju vienošanos par datu elektronisku apmaiņu**
- e-CMR datiem un elektroniskajam parakstam valsts tiesību aktos **jābūt juridiskam spēkam**

No ģeogrāfiskās darbības jomas:

- e-CMR protokols nav spēkā, kad preces tiek izvestas no/ievestas valstī, kura nav parakstījusi Protokolu
- nevar šķērsot tranzītā valsti, kura pieprasa CMR papīra formātā
- e-CMR **var izmantot braucot tranzītā valstī**, kura nav pievienojusies protokolam, ja šī valsts **tehniski nodrošina elektronisku datu apmaiņu**

Galvenās e-CMR priekšrocības

- Samazina administratīvās izmaksas, CMR pieejamība visām iesaistītām pusēm / kontrolējošām iestādēm
- Aizstāj papīra lietošanu – videi draudzīgi, ietaupa papīra un pasta izmaksas
- Ļauj labāk un ātrāk organizēt pārvadājumus
- Attālināta procesa pārredzamība, robežas šķērsošanas fakta vienkāršāka pierādīšana
- Datu kontrole, minimizēts risks nenorādīt kādu informāciju
- Pieeja reāllaika informācijai
- Pilna loģistikas procesa uzraudzība, parakstītāja identifikācija («pazudušo» tirgotāju/transportētāju risks minimāls)
- Atvieglo Covid-19 ierobežojumu ievērošanu

e-CMR ieviešanas ieguvumi

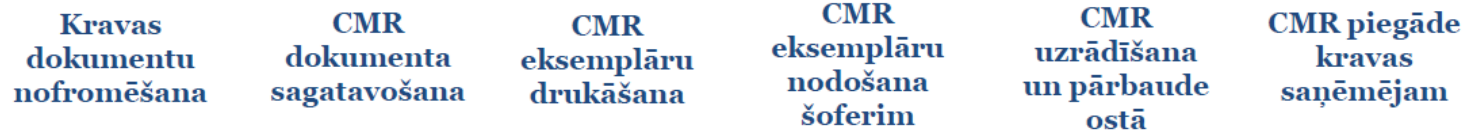
- Latvijas pārvadātāju izmantotais CMR pavadzīmju skaits ir apmēram 2 miljoni CMR pavadzīmju gadā
  - **uz vienu pavadzīmi ietaupījums ir 4,50 euro**
  - pēc aptuvenām aplēsēm Latvijas pārvadātāji gadā ietaupītu **līdz 9 miljoniem euro** (avots: Satiksmes ministrija)
- Pāriešana no CMR pavadzīmes uz e-CMR – reģionāli tā būs iespēja gan uzņēmumiem, gan iestādēm iegūt efektivitāti, izmantojot digitalizāciju
- Uzņēmumi varēs efektīvāk pārvaldīt savu informāciju un piegādes ķēdi, kas
  - **uzlabos datu kvalitāti kravas pārvadājumu procesā**
  - **samazinās atkārtotu kļūdu / pēc būtības kļūdainas informācijas risku**
  - **būs iespēja apmainīties ar resursiem un integrēt darbības vienā informācijas sistēmu tīklā**

e-CMR ieviešanas ieguvumi – turp.

- Publiskajam sektoram un iestādēm e-CMR izmantošana **samazinās laiku** kravas automobiļu apturēšanai un dokumentu pārbaudei
- Lai mazinātu riskus Covid-19 tālākai izplatībai Latvijas iedzīvotāju vidū, atbilstoši epidemioloģiskajai situācijai, viena no papildus e-CMR priekšrocībām – **izvairīšanās no pārvadājuma procesā iesaistīto dalībnieku savstarpējiem kontaktiem autovadītājam, pārvadājumu uzņēmuma darbiniekiem un klientiem**
- Tādējādi varēs **izvairīties no nepamatotām dīkstāvēm, rindām robežšķērsošanas vietās vai epidemioloģisko pārbaužu vietās**

Rīgas brīvostas pārvaldes pieredze

Esošā kārtība

e-CMR

- Elektronisks CMR dokuments
- Dokumentu aprīte epastā un IS
- Integrētas IS starp kravas nosūtītāju, ostu un kravas saņēmēju
- Īpaša vienošanās ar atbildīgajām iestādēm

Avots: RBP

Rīgas Brīvostas pārvaldes pieredze: Apmeklētāju e-Caurlaide

Papīra caurlaide

- Vienreizējās personu transporta caurlaides papīra formā
- Drukātas vai formētas manuāli
- Teritorijas pamešanai nepieciešamas termināla pārstāvja paraksts un zīmogs

e-Caurlaide

- Elektroniska caurlaide, kas elektroniski pieteikta RBP caurlaižu vietnē
- Piegādāta uz apmeklētāja epastu vai mob.tel.
- Teritorijas pamešanas atļauja tiek sniegta elektroniski

AAS Sistēma

- Automašīnu numurzīmju atpazīšana un apmeklētāja biometrisku datu nolasīšana
- Automātiska registrācija
- Tiesību pārvaldība Ostas komūnas sistēmā (AAS moduļi)

Avots: RBP

e-CMR ieviešanas izaicinājumi

- **Pārrobežu e-CMR pieņemšana** dalībvalstīs un to iestādēs (CMR konvencijas papildprotokola ratifikācija)
- Vispārēji piemērojamu **obligātu noteikumu trūkums** attiecībā uz pārrobežu e-CMR datiem un pavaddokumentiem
- Ierobežotu vai katrai valstij **specifisku modeļu izstrāde**, ievērojot starptautiskus e-CMR pārrobežu ieviešanas standartus
- Pieaugošs, bet joprojām zems pierādījumu apjoms par **elektronisko transporta dokumentu pieņemšanu tiesās** un par pārvadājuma līgumu izpildi, kas noslēgti vai pierādīti elektroniskā formā
- Elektroniskā formāta **juridiskās noteiktības trūkums** ārējiem partneriem un dalībniekiem, piemēram, banku un apdrošināšanas sabiedrību lēmumi par elektronisko transporta dokumentu pieņemšanu
- Piegādes ķēdes dalībnieku **nevēlēšanās vai vilcināšanās izmantot e-CMR** transporta pakalpojumiem

e-CMR pilottestēšana

- Testēšana ir daļa no **DIGINNO-Proto pilotprojekta**, ko koordinē Igaunijas Ekonomikas un komunikāciju ministrija. DIGINNO-Proto apvieno partnerus gan publiskajā, gan privātajā sektorā Igaunijā, Latvijā, Lietuvā un Polijā, un to finansē Ziemeļu Ministru padome. Prototipa izstrādes līgumpartneris ir Lietuvas uzņēmums FITEK EDI
- Starptautisko elektronisko kravas pārvadājumu pavadzīmju ieviešanas koncepts izstrādāts **DIGINNO (Digital Innovation Network) projektā**. Tā ietvaros tiek veidots eCMR ekosistēmas dalībnieku dialogs un tiks izstrādātas rekomendācijas turpmākai eCMR ieviešanai Latvijā

e-CMR pilotprojekta tvērums

- eCMRindex reģistra prototipa mērķis ir nodrošināt starpvalstu informācijas apmaiņu ar elektronisko autotransporta dokumentāciju, izveidojot un notestējot indeksēšanas shēmu starp partnervalstīm: Igauniju, Latviju, Lietuvu un Poliju.

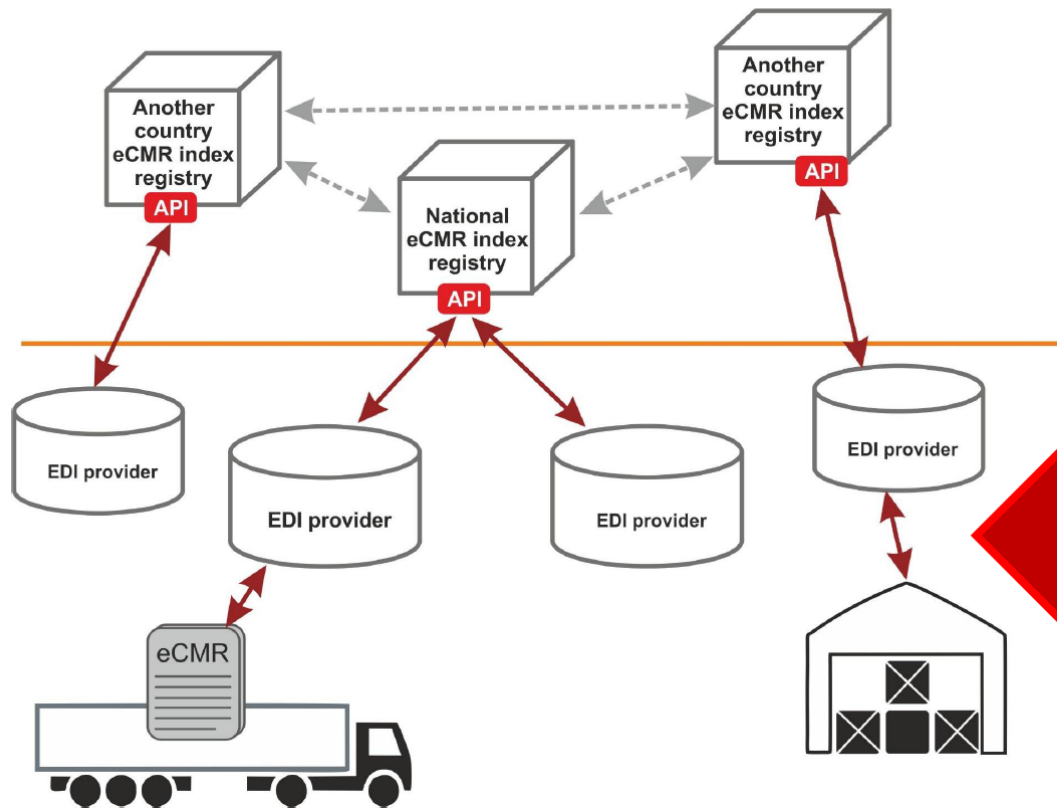
Pilotprojekta ierobežojumi

- **NB!** Pilotprojekta ierobežoto līdzekļu un laika dēļ netika radīts gatavs galaprodukts lietotājiem, bet tika risināta vienota pārrobežu informācijas apmaiņas problēma.

DLT un blokķēdes

- Sadalītā virsgrāmatas tehnoloģija (DLT) ir digitāla sistēma aktīvu darījumu reģistrēšanai, kurā darījumi un to **dati tiek ierakstīti vairākās vietās vienlaikus**. Atšķirībā no tradicionālajām datu bāzēm, izplatītajām grāmatām nav centrālā datu krātuves vai administrēšanas funkcionalitātes.
- Blokķēde (Blockchain) ir izkliedēta datubāze, kas ir **pastāvīgi augošs sakārtotu ierakstu (bloku) saraksts**.
- Katrs bloks satur laika zīmogu un norādi uz iepriekšējo bloku. **Blokķēdes ir īpaši drošas pret ierakstu izmaiņšanu** — lai izmainītu kādu no senākiem blokiem, ir jāveic izmaiņas arī visos tam sekojošajos blokos.

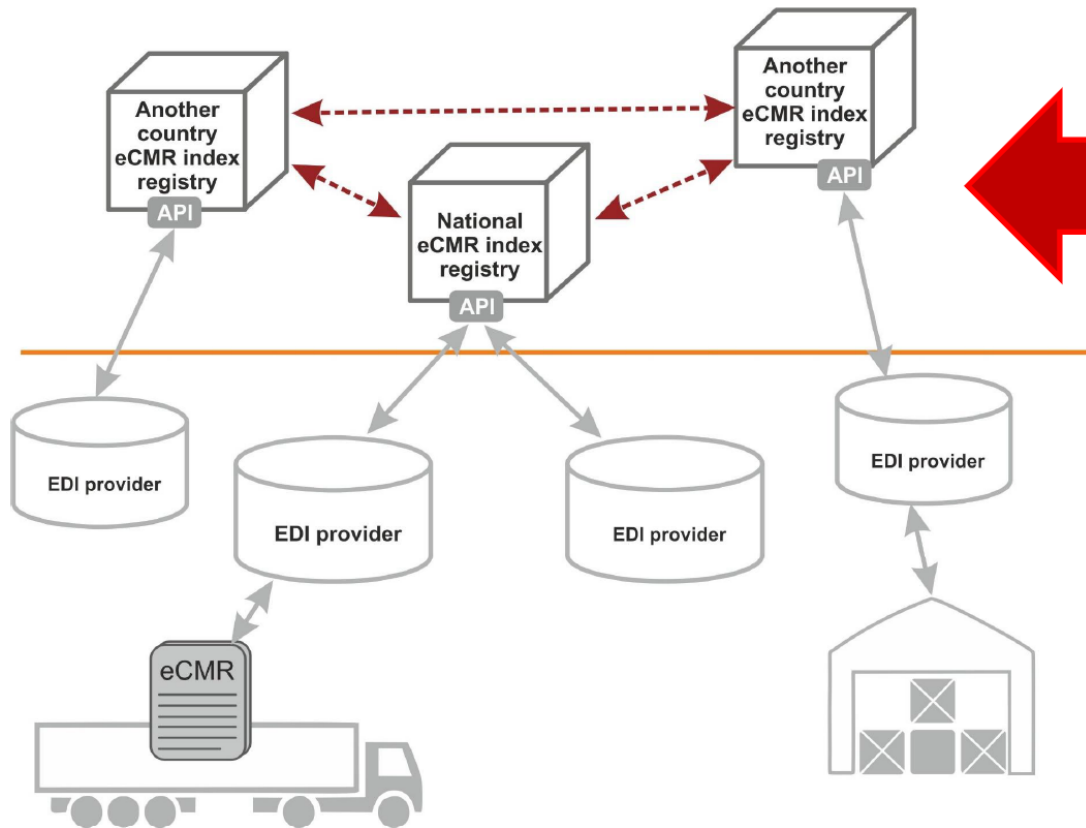
e-CMRindex risinājuma arhitektūra

EDI provider – organization in private or public sector exchanging information with national eCMR index registry (warehouses, expeditors, Police, Customs etc.)

National level
Road transport electronic documents are located and stores at private sector databases
Authentication:
OAuth 2.0 industry-standard protocol
Data exchange:
vertical, standardized API

e-CMRindex risinājuma arhitektūra II

Cross-border level

Exchange an index data, which refers to the original location of the document.

Data exchange:
horizontal,
distributed ledger
network

Distributed ledger technology (DLT) is a **decentralized database** that is managed by various participants. There is no central authority that acts as administrator or supervisor. A distributed log of records offers **greater transparency**.

e-CMRindex risinājuma grafiskais interfeiss

The screenshot shows the e-CMRindex web interface at ecmr.cloud.chainrecord.net/home. The interface includes a navigation menu with 'Get Index', 'Find Index', and 'Get Access Log'. A search form contains fields for 'Truck Registration Number' (with value '021BGH') and 'Transport Country Code' (with value 'EE'). A blue 'Search' button and a 'Clear' button are also present. Below the search form, a search result is displayed for the identifier 'iso6523-actorid-upis:0191:14979341-ay9293^01sep20'. The result details include a 'Participant Identifier' and a 'Scheme' of 'iso6523-actorid-upis'.

Search by Index ID (points to 'Find Index')

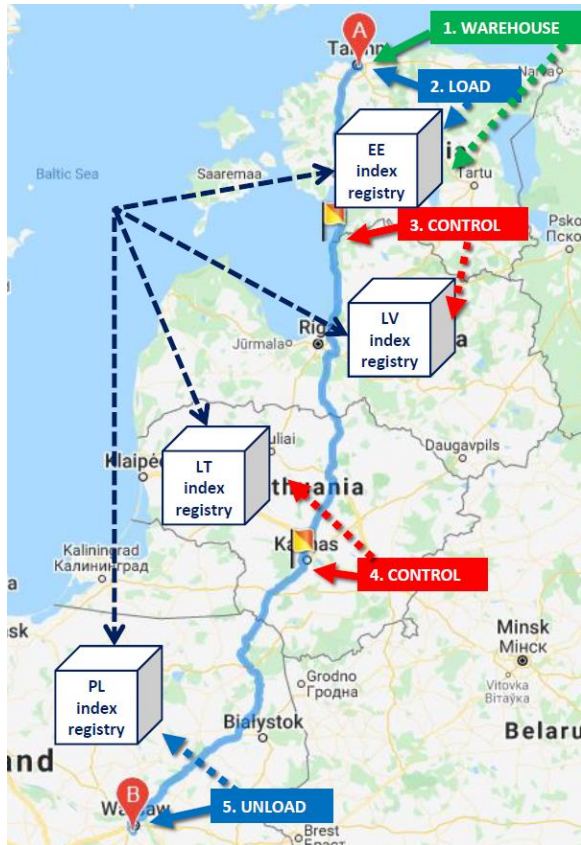
Possible to get an overview of who viewed or changed the index (points to 'Get Access Log')

Search by vehicle (truck or trailer) plate number (points to the 'Truck Registration Number' field)

Search result (points to the search result card)

Prototipa funkcionālais rezultāts

- Prototips ļauj **pievienot vai atjaunināt autopārvadājumu dokumentu indeksus** eCMR reģistrā
- Ir iespējams **redzēt, kurš un kad (datums / laiks)** pievienoja, atjaunināja vai skatīja indeksa datus
- Autorizētie lietotāji var **veikt meklēšanu pēc transportlīdzekļa numura** piegādes laikā vai unikāla ID pēc preču izkraušanas
- Sistēma var darboties gan ar **kravas auto, gan kravas auto ar piekabi**
- **Lietotāju tiesības**, kas balstītas uz divām grupām: “valsts pārvalde” un “business”. Papildu grupas var viegli pievienot vai noņemt.
- Indeksēšana **atbalsta dažādus elektronisko dokumentu standartus** XML, JSON, EDIFACT vai pat PDF formātā.

Prototipa testēšanas process

- **Informācija par virtuālajām un reālajām kravām, kopīgota** Google izklājlappās starp partneriem, kas piedalās testēšanā, kā arī pa e-pastu visu valstu projektu un tehniskajiem vadītājiem
- **Testēšana tika veikta attālināti**, kā pārbaude uz ceļa, izmantojot arī pierobežas kameras
- Testēšanā piedalījās **2-3 valsts iestādes** (policija, muita, ceļu inspekcija utt.), kā arī **2-3 uzņēmumi katrā valstī**
- No Latvijas puses testēšanas tehnisko pusi nodrošināja LVRTC

Prototipa testēšanas rezultāti

- Visa funkcionalitāte un datu apmaiņa **veiksmīgi darbojās** nacionālajā un pārrobežu līmenī
- Transporta uzņēmumi sadarbībā ar pakalpojumu sniedzējiem, izmantojot eCMR indeksa reģistru, **kopīgoja divus dokumentu formātus:**
  - Strukturēts CMR dokuments XML formātā, UN / CEFACT
  - CMR dokuments PDF formātā
- Vizuālai kontrolei pietiek ar PDF failu, savukārt **kontrolējošās iestādes dod priekšroku mašīnlasāmam formātam**, kas ļauj izmantot mūsdienīgus analīzes rīkus, kuru pamatā ir riska modeļi

Latvijas pieredze

- **Sākotnēji liela atsaucība** no loģistikas nozares pārstāvjiem piedalīties prototipa testēšanā
- Prototipa komplicētās lietotāja pieredzes(UX) dēļ testēšanas procesā **piedalās mazāks skaits nozares spēlētāju**
- Aktīvajā testēšanā **piedalās vairāki loģistikas nozares pārstāvji, kā arī valsts pārvaldes / kontrolējošo institūciju pārstāvji (VID, policija)**
- **eCMR tiek ģenerēti manuāli**, paralēli izsūtītām kravām
- Sistēma tiek **atzīta par darbaspējīgu un viegli pielāgojamu**

Galvenās atziņas par prototipu

- Vājš lietotāja interfeiss
  - Ņemot vērā ka Latvijas gadījumā eCMR tika ģenerēti manuāli, pievienojot PDF, tie nebija tik viegli pārskatāmi kontrolējošām iestādēm, ja tie būti mašīnlasāmā formātā
-
- + Plašas pielāgojuma iespējas
  - + Neatkarīgo komersantu (Sistēmu integratoru) iesaiste
  - + Pārrobežu atpazīstamība
  - + Decentralizēts reģistrs

Prototips ir licencēts kā MIT licence un ir pieejams visiem interesentiem bez maksas

The screenshot shows a web browser window with the URL `koodivaramu.eesti.ee/majandus-ja-kommunikatsiooniministerium/ecmr-prototype-testing`. The page displays the details of a GitHub repository named "eCMR index registry prototype" (Project ID: 139). The repository is licensed under MIT and has 9 commits, 1 branch, 0 tags, 10 MB of files, and 10 MB of storage. A recent commit titled "Add LICENSE" by EVA KILLAR is shown, along with buttons for "README", "MIT License", and "Auto DevOps enabled". A table lists the repository's contents:

Name	Last commit	Last update
documents	add documents	22 hours ago
ecmr-index-registry-chaincode	initial commit	4 days ago
ecmr-lib-go	initial commit	4 days ago

EUROPEAN UNION

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Kontakti:

Andris Melnūdris

Latvijas Informācijas un komunikācijas
tehnoloģijas asociācija (LIKTA)

E-pasts: direktors@likta.lv

www.likta.lv

<https://likta.lv/diginno/>

<https://www.diginnoobsr.eu/diginno-proto>